

TEMATISKAIS PLĀNS

Tēma: Senie Tuvie Austrumi

Mērķis: Padziļināt skolēnu izpratni par pirmo civilizāciju rašanās priekšnosacījumiem, seno Tuvo Austrumu vēstures īpatnībā un civilizāciju būtību.

Stunda	Apakštēma	Uzdevumi	Sagaidāmie rezultāti	Jēdzieni	Paņēmieni un metodes	Pārbaudes formas (ja ir)	Mājas uzdevumi
1.	Seno civilizāciju rašanās. Civilizācijas senajos Austrumos.	<ul style="list-style-type: none"> - Atjaunot zināšanas par civilizāciju rašanās priekšnosacījumiem un faktoriem, kas veicināja to veidošanos seno Tuvo austrumu reģionā. - Pilnveidot zināšanas par civilizācijai raksturīgām pazīmēm. - Atklāt ģeogrāfiskās vides tiešo un netiešo ietekmi uz civilizāciju specifiku. - Pilnveidot prasmi lokalizēt vēstures faktus telpa un laikā, analizēt situāciju un veikt secinājumus; 	<ul style="list-style-type: none"> - Ir zināšanas par civilizāciju rašanās priekšnosacījumiem. - Ir priekšstats par civilizācijai raksturīgām pazīmēm. - Izprot faktoru, kuri noteica civilizāciju „dzimšanu” seno Tuvo Austrumu reģionā, būtību. - Prot strādāt ar karti, laika līniju, atklāt avotos tiešo un netiešo informāciju . 	<ul style="list-style-type: none"> Civilizācija Ģeogrāfiskā vide Senie Tuvie austrumi Lauku kopiena Valdnieka-tempļa sektors 	<ul style="list-style-type: none"> Darbs ar karti un laika līniju (notikumu lokalizēšana laikā un telpā). Darbs ar rakstiskiem avotiem = informācijas iegūšana, salīdzināšana un apkopošana (darbs pāros); diskusija 		<ul style="list-style-type: none"> Ja nodarbības laikā netika izpildīti visi uzdevumi , pabeigt mājās. Darba lapa 1

2.-3.	Senās Tuvo Austrumu valstis. Sabiedrības struktūra	<ul style="list-style-type: none"> - Atklāt pirmo cilvēces vēsturē valstu veidošanās cēloņus. - Apkopot un papildināt zināšanas par seno Austrumu valstīm raksturīgām īpatnībām, varas izpratni un sabiedrības struktūru. - Pilnveidot prasmi iegūt informāciju no vēstures avotiem, strukturēt un analizēt to. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izprot ģeogrāfiskās vides tiešo un netiešo ietekmi uz cilvēku sabiedrību. - Ir priekšstats par kopējo un atšķirīgo seno Austrumu valstīs dažādos senās vēstures periodos. Izprot varas uztveres specifiku Austrumu reģionā. - Spēj saskatīt avotos iegūtās informācijas būtību, un analizēt to. 	Despotija Pilsētvalsts Teritoriālā valsts Lielvalsts Impērija Hierarhija	Pārruna. Darbs ar avotiem – tiešas un netiešas informācijas iegūšana, salīdzināšana; secinājumu veikšana (pāros un individuāli).	Darba lapa 2 =	Darba lapa 2
4.	Seno Tuvo Austrumu cilvēku priekšstati par apkārtējo pasauli. Seno Austrumu civilizāciju sasniegumi	<ul style="list-style-type: none"> - Radīt priekšstatu par cilvēku domāšanas atšķirību dažādos vēstures posmos un par mitoloģiskās pasaules uztveres specifiku. - Apzināties seno Austrumu kultūru sasniegumu nozīmi un ietekmi uz pārējām civilizācijām. - Pilnveidot prasmi apkopot informāciju, analizēt to. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izprot mitoloģiskās domāšanas būtību, tās ietekmi uz pasaules uztveri. - Ir priekšstats par seno Austrumu kultūru sasniegumiem. - Prot veidot ziņojumu par tēmu, pamatot savu viedokli. 	Mitoloģiskā domāšana Racionāla domāšana Mīts Reliģija	Darbs ar tekstu = individuālie pētījumi (iegūtās informācijas apkopošana, rezultātu prezentēšana) Pārrunas.	Darba lapa 4	Darba lapa 3

II. Ieteikumi skolotājam (izstrādāto *Darba lapu* izmantošanas iespējas) un uzdevumu atbildes

Darba lapa 1

Darba lapu var izmantot, apgūstot tēmu „Seno civilizāciju rašanās. Civilizācijas senajos Austrumos.”.

Izmantojot *Darba lapu*, apmācāmie var papildināt/padziļināt zināšanas par doto tēmu, kā arī pilnveidot tādas iemaņas darbā ar avotiem, kā informācijas iegūšana, apkopošana un strukturēšana. *Darba lapa*, laika trūkuma dēļ mācību stundā, var būt piedāvāta kā mājas uzdevums, tādejādi apkopojot un nostiprinot mācību stunda apgūto vielu.

Iespējamās atbildes :

<i>kas veicināja civilizāciju rašanos</i>	<i>kas noteica pirmo civilizāciju rašanos seno Austrumu reģionā</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>auglīgas upju ielejas un piejūras reģioni;</i> • <i>attīstītas zemkopju un lopkopju sabiedrības;</i> • <i>pietiekamā daudzumā pārtikas resursi, zināma stabilitāte un prognozējamība;</i> • <i>bronzas, vēlāk dzelzs izmantošana;</i> • <i>darbarīku un tehnoloģijas pilnveidošanās;</i> • <i>intensīvākas resursu ieguves metožu ieviešana;</i> • <i>darba dalīšana, nodarbošanās veidu specializācija un kooperācija;</i> • <i>produktu un pakalpojumu apmaiņa.</i> 	<p>[2.aile tiek aizpildīta pēc 1.ailes parauga]</p>

Darba lapa 2

VARAS UZTVERE SENAJOS TUVAJOS AUSTRUMOS

Šo darba lapu var izmantot, apgūstot tēmu „Seno Tuvo Austrumu valstis”, sadaļā par valdnieku un varu. Avotos iegūtā informācija dod iespēju veidot priekšstatu par valdnieka varas uztveri senajos Austrumos. Darba lapa var būt izmantota kā strādājot klasē individuāli, tā arī lai mājās apkopotu mācību stundā pārrunāto, papildinot to ar plašāku informāciju. Izlasot un izanalizējot avotus, iegūto informāciju ir jāieraksta tabulā. Pēc tabulas aizpildīšanas –darbs pāri: tiek salīdzināti un apspriesti darba rezultāti. Ja *Darba lapas* uzdevumi tiek pildīti šādā veidā, iegūtās informācijas apkopošanu (atbilde uz jautājumu daļā **Secinājumi**), var piedāvāt audzēkņiem kā mājās uzdevumu.

Informācija, kura var būt iegūta no avotiem:

Kā uztvēra valdnieku?	Kādi atribūti demonstrēja valdnieka varenību?	Kā izpaudās valdnieka vara?
<i>ka spožumā pārspēj visas radītas būtnes</i>	<i>apjozies ar lauvas ādu</i>	<i>nav zem debesīm .. zemes , kura nepiederētu valdniekam</i>

<i>kā līdzīgs saulei varenības iemiesojums;</i>	<i>mugurā garu plīvojošu apģērbu, apkārās ar kaklarotām</i>	<i>uz šīs zemes ir tikai valdnieka kalpi</i>
<i>kā uguni un vēju, sauli un mēnesi</i>	<i>izgreznojās ar rokas sprādzēm</i>	<i>neviens uz zemes nevarēja skatīties viņa virzienā</i>
<i>kā taisnīguma pavēlnieku</i>	<i>galvā vilka balti sarkanu cepuri.</i>	
<i>viņu uzrunāja cildenajos un godinošos vārdos</i>	<i>sēdēja augstā krēslā</i>	
<i>ka ir pārāks par visiem</i>		
<i>kā dievu (metās zemē uz ceļiem, stiepjot ar lūgšanām rokas viņa virzienā)</i>		
<i>kā augstāko būtni</i>		
<i>valdnieks tika zīmēts trīs, četras reizes lielāks nekā citi cilvēki</i>		
<i>kā saules izredzēto</i>		
<i>kā vareno zelta ērgli</i>		

Darba lapa 3

Mitoloģiskai domāšanai raksturīgā pasaules uztvere.

Darba lapa var būt izmantota labāk sagatavotā, vairāk ieinteresētajā mācībās klasē lai veicinātu audzēkņu interesi par cilvēku domāšanas specifiku dažādos vēstures periodos apakštēmas „Seno Tuvo Austrumu cilvēku priekšstati par apkārtējo pasauli”. Uzdevums 1 paredzēts, lai veicinātu audzēkņu izpratni par avotu dažādību un tajos sniegtas informācijas specifiku.

Iespējamās atbildes :

Avots 1	Avots 2	Avots 3
<p>Zinātniskais pētījums.</p> <p>Autora darbs.</p> <p>Veidots pēc noteikta plāna.</p>	<p>Pierakstītā intervija.</p> <p>Atbilde uz uzdoto sarunas gaitā jautājumu.</p> <p>Atspoguļo cilvēku attieksmi pret ikdienas lietām.</p> <p>Atbilde pierakstīta 1854.gadā.</p>	<p>Seno Ēģiptiešu slavas dziesma dievam Ra.</p> <p>„Tautas” sacerējums.</p> <p>Demonstrē priekšstatus par apkārtējo pasauli.</p>

Uzdevums 2 paredz avotos sniegtas informācijas apstrādāšanu, strukturēšanu un analīzi, aizpildot tabulu.

Iespējamās atbildes piemērs:

Mitoloģiskās domāšanas īpatnības (Avots 1, tēmas izklāsts)	Mitoloģiskās domāšanas izpausmes (Avoti 2 un 3)
<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • cilvēks neatdala sevi no dabas pasaules; daba bija „tu”; ir pārdzīvājuma vērtā. <p>2.</p> <p style="text-align: center;">cilvēka, dieva, dzīvnieka identiskums</p> <p>3.</p> <p>uztvēra sevi .. atkarīgu no kosmiskiem spēkiem</p>	<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zeme - sarkana cilvēka māte; • cilvēks kā zemes daļa; • puķes ir māšas; • klinšu grēdas.... arī cilvēks - tas viss ir vienots. <p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • brieži, zirgi un lielie ērgļi - mūsu brāļi; • [dievs] satriec ienaidniekus, kam ļauni nodomi! <p>3.</p> <p>Priekšstats ka viss ir dieva Ra radīts</p>

III. Jēdzienu vārdnīca

Civilizācija	– jēdziens tiek lietots dažādos kontekstos. Viens no izplatītākajiem – tā ir sabiedrība, kura sasniegusi zināmu attīstības pakāpi un, kuru vieno vēsturiska un kultūras kopība.
Ģeogrāfiskā vide	– tā dabas daļa, kurā cilvēks eksistēja un attīstījās cilvēku sabiedrība.
Lauku kopiena	– senajos laikos apvienoja brīvos cilvēkus, kuri dzīvoja kaimiņos. Kopiena – savas zemes īpašniece, ar savu pašpārvaldi; militārā un reliģiskā vienība.
Valdnieka-tempļa sektors	– valsts – tempļu zemes, kuru daļa tika iznomāta kopienas locekļiem. Galvenie ražotāji - pusbrīvie ļaudis un vergi. Zemēs bija iekārtotas daudznozaru saimniecības.
Despotija	– tulkojumā no grieķu valodas - <i>neierobežota vara</i> . Valdnieka (despota) neierobežota vara: ir valsts un pavalstnieku īpašnieks, saimnieks un pavēlnieks; viņa vārds ir likums.
Pilsētvalsts	– visbiežāk dabiski norobežotā neliela teritorija, ko apūdeņoja maģistrālais kanāls. Valsts centrs - ar mūri apjuzta pilsēta, ar pieguļošām zemnieku zemēm.
Teritoriālā valsts	– senos – Austrumos – valsts, kura aptvēra lielāku teritoriju, ko apūdeņoja vairākas ūdens artērijas, bija vairākas pilsētas (piemēram, Ēģipte, Babilonijas valsts).
Impērija	– valsts forma, kurā lielas, spēcīgas valsts vara ir koncentrēta viena cilvēka rokās; veidojās pakļaujot apkārtējās zemes un tautas, pakļaujot tās un ieceļot no centra atkarīgus pārvaldniekus.
Hierarhija (sabiedrībā)	– katrs sabiedrības slānis ieņēma savu, stingri noteikto vietu un atšķīrās no citiem ar savu sociālo nozīmīgumu
Mitoloģiskā domāšana	– jutekliska, tēlaina, vērsta uz pagātņi, domāšana
Racionāla domāšana	– tulkojumā no latīņu valodas - <i>sapratīga, pamatota</i> domāšana
Mīts (tulkojumā no sengrieķu valodas - „vēsture” vai „stāstījums”)	– tēlaini emocionāls īstenības skaidrojums atbilstoši cilvēka mitoloģiskiem priekšstatiem par apkārtējo pasauli: tas ir cilvēces radītais modelis, pēc kura izprast pasauli, visu notiekošo un lietu kārtību.
Reliģija	– pārliecība, kuru nav nepieciešams pierādīt un apstiprināt – ticība, ka pastāv pārdabiski spēki, kuri spējīgi iedarboties pasauli un dabu.